

شهمنده فوری

منتدی اقرأ الشقانی

www.igrahilamontada.com

یوژگار

د. عمر عبدالکافی

و/ عبدالجلیل علی

بۆدبەزاندنی جۆرهە کتێب: سەردانی: (مَنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مَنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

پراي دانلود کتایه‌ای مختلف مراجعه: (مَنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

للكتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شهمند فوری (ویرگار)

ناسنامه كُتیب

ناوی كُتیب : شهمنده فہری رۆژگار

نووسینی : عمر عبدالکافی

وہرگیرانی : عبدالجلیل علی

پیداچوونہوہ : م / مہلافہ قی زاری

کاری کۆمپیوتہر : زیلان

بہرگ : عہ کاف احمد زاری

چاپ : یہ کہم / مہولیر / ۲۰۰۷

تیراؤ : (۱۰۰۰) دانہ

لہبہرئوہہر ایتہ کشتی کُتیبخانہ

گشتیہ کان زمارہی سیاردنی (۷۷۹)

سالی ۲۰۰۷ یی دراوہ

بلاوکاروہی کُتیبخانہی

حاجی قادری کُویی

بو فروشتن و چاپکردن و

بلاوکردنہوہ

مہولیر بازاری پۆشنیری

تہنیشٹ تاپڑ

- ۲۲۳۳۸۸ -

زنجیره‌ی توییشوی بانگ خوازن ⑧

شهمه‌نده‌فهری رۆژگار

د/ عمر عبد الکافی

و/عبد الجلیل علی

چاپی یه‌که‌م

۲۰۰۷- زایینی

۱۴۲۸- کۆچی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سو پاس وستایش بۆ نهو خوايهی که قورئانی بۆ سهر
بهنده کهی خوی دابه زاندوه وهیج ناریکیه کی تی نه کردووه،
پاکی و بی گهردی ههر بۆ نه وه، که سووره له سهر فهرز
کردنی په یامه کهی

﴿وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (ال عمران/ ۱۰۴)

واته: پيوسته له ئيوه ئومه تیک پیک بێت یان با هه مووتان
ئومه تیک بن که بانگخوازی بکهن بۆ چاکه و فەرمان بکهن به
هه موو کاریکى باو و دروست و قه ده غه ی هه موو نادروسته کان
بکهن، ئا نه وانه سهر فرازن. ((ت. ئاسان)).

شایه دی دده دم که الله تاکه وهیج هاوه ئی نیه وشایه دی
داناوه و ته واوی کردووه و پرسته پێی داناوه:

﴿وَيَأْتِي اللَّهَ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ ثَوْرَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾

التوبة/۳۲.

واته: خوا ناهيڻ ٿا وڃن ٻيٽه ڏي هيڃي ٿري ناوڻ جڳه
لهو نه ٻيٽ ٿاين ونوري خوي سر بخت وٽه واري بڪات ودياري
بخت هر چنده ڪافر وگاڙه ڪان پئي سه غلت وڌنه نڪ
ده بن. ((ت. ناسان)).

وشايله ڏي دهم ڪه سهروم و خوشه ويستان محمده ﷺ
نيڙدراوي خوايه: په يامه ڪهي گهيان دوه وڙسپارده ڪهي
گهيان دوته جي وٽا مڙگاري خه لڪي ڪردوه وٽه و مڙي
لداوه وهه تا پڙي ڪڙجي دواي تي ڪڙشايه بڙخوا بهراستي،
خوايه گيان تو درود وسه لاوا تي لهه سري بده وله گهل ڪه س
وڪاري ويا ويران وهاوسه ره ڪاني وشو ٽڪه واته ڪاني ڪه بر وايان
پي هيٺاوه، بر وايان به ستم نه پو شيوه وبهراستي نه واهان
دلنه وايي وڙي ڪاي هيدا يه تيان هه بوو.

ئىلدى:

برايانى مۇسلمان شەمەندەفەرى كات بەخىراي تى
دەپەرئى، باكى بەھىچ نىھ وچاۋەرئى كەس ناكات، جا ھەر
كەسنىڭ خۇي لۇ جولى رۆزگار وئەو شەمەندەفەر ئامادە
بكات، ئەۋە بەراستى سەرگەۋتوۋە، ھەرگەسنىڭ نەگاتە
خىراي ئەم شەمەندەفەر، ئەۋە چاۋەرئى ناكات مۇلەتى
نادات.

ھەرۋەھا ئەۋە ساتە ۋەختى كە دەگات كە پىۋىستە بەندە
تىدا لەم دۇنيايە كۆچ بكات ۋەجىي يىلى، جا ئەۋە كاتە
دەزانى ساتە ۋەختىك لەم دۇنيادە زىاۋە ۋەمىتەۋە چۈنكە
دۇنيا بازار، دادىنرئى ۋەئەلەگىرئەۋە، ھەرگەس قازانچى
تىدا بكات ئەۋە بىر دىيەۋە ۋەھەرگەسىش دۇراندى ئەۋە دۇرا.

بەلام لە بەخشندى خۇي گەۋرە بۇ ئەم نەتەۋە
ئىسلامە ئەۋمىيە كەۋا كۆمەللىك ۋىستەگى كاتەكانى بۇ
بەندەكان دانايە بۇ ئەۋە بەخۇي دا بچىيەۋە، لەبەر ئەۋە
بەراستى مۇسلمان لەم دۇنيادە بۇ ئەۋمىيە كەۋا خۇي

په رومردگاری له بیر بجیتته وه، به داخه وه له باپیره گه وره مان
ناده م نه م دوو سیفه ته مان بو ماوته وه: له بیر چوونه وه
وبی وورمی:

﴿وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ نَفسِیْ وَلَمْ تَجِدْ لَهُ عَزْمًا﴾

طه/ ۱۱۵.

واته: سوتند به خوا بی گومان، نیمه پیشتړ په یمانان له ناده م
وهرگرت ((که نزیکی دره ختی قه ده غه کراو نه که وی)) که چی
له بیری چوو ووه ره شمان لیسی نه بیینی و به مەرچی نه مان بیینی
بریاری له سهر نه نجامدانی نه و سهر پیچییه بدات. ((ت. ئاسان)).

به ئی بابته تی له بیر چوونه وه له ناده م له مه به سستی دا
هه بوو، وه لی نه ته وه دی محمه د ﷺ قهرمبووی بو کرایته وه،
له بهر نه وه په کیك هه ر دمی له م میله ته که هه ر یادی خوا
ده کات هه ر له نیوان چرپه ک وچرکه یه کدا... نوپزی به یانی
تا نوپزی نیومرپو و... هه وره ها نوپزه کانی دیکه ش له هه یینی
تا هه یینی، دیسان له رهمه زان تا رهمه زانی پاشتری.

کاری موسلمانە جیگە ی سەرسوڕمانە، ھەبە وا دەزانێ
تەنھا پەمەزان مامۆستای فێر کردنە، بۆ خواپەرستی خوای
گەرە، بەئێ پەمەزان زۆر خاسیەتی ھەبە: لەوانەش خوای
گەرە ئەو پەرستشە پۆزووی بۆ خۆی تەرخان کردوو:

((کل عمل ابن ادم له الا الصوم فانه لي وانا اجزي به)).

واتە: خوا دەفەرمووی ھەموو کردەوبەکی ئادەمیزاد بۆ
خۆبەتی تەنھا پۆزوو نەبێ، بەراستی پۆزوو بۆ منە و خۆم پاداشتی
لەسەری دەدەمەو.

موسلمانیش دەپرسێ: ئەری بۆچی بەتایبەتی ھەر پۆزوو
بۆ خوای گەرەبە؟ ئەی نوێژ بۆ خوانیە؟ ئەری زەکات بۆ
خوانیە؟ ئەدی حەج بۆ خوانیە؟ ئەدی ھەموو دروشمەکان
بۆ خوای گەرە نینە؟!

پرسیاری دووەمیش: ئایا فەرمانەکان لە ئیسلامەتی دا
دەر ئەنجامی خۆشەویستی بەندەکان نیە بۆخوا، ھەر و ھا
خۆشەویستی خواپە بۆ بەندەکان، لە ژێر دروشمی ﴿يُحِبُّهُمْ
وَيُحِبُّوْهُ﴾ المائدة/۵۴.

واته: خوا بهنده گانی خوش دهوئ وبهنده گانیش خويان خوش دهوئ.

يانيش نه گهر مروؤ ههستي پئ كرد خواي خوش دهوئ
ئهو كاته په رسته كه له سهري سوک و ناسان دهبي،
ونه گهر يش خواي خوش نهوئ كار هكي له سهري قورس دهبي؟
پرسياي سبيهم: نهرك و واجبه كان له سهري موسلمان
چين ههر له رهمه زان وغهيري رهمه زاندا؟

براياي موسلمان: جيگهي سهر سوورمانه كه سته م كار
له پوژي دوايدا له چا كه گاني ومرده گيرئ، نه گهر نه شيما
ئهو له خراپهي سته مليكراوان دهخريته سهر سته مكار هكي،
نه و جا فرئ دهرريته ناو ناگر "پهنا به خوا".

واته تو قورنان هه موو پوژي يان دوو پوژ جارهك
دهخويئي، يان ههفته بهك يا دوو ههفته جاريك دهخويئي،
يان مانگ جاريك يان ههر له نوي يان يش رهنه ته نها له
رهمه زان بيخويئي وبهس. گرنگه ئهو قورنان خويندن
وخوابه رسته يه كان خواي گه وره هه موو دهپخاته ته رازوي

چاڭگەلگەن كە رۆزە قىيامەت ھات وستانمەت لە سەر ھەبوو
 ۋەكو ((غەيبەت و دووزمانى وشت لە خەلك ستاندىن وباسى
 ناموسى خەلك كەردن و ناو زىياندىن ستەم لى كەردن و پاسباردە
 بە فەرماندان و ئەمانەت چواندىن كە تۆ كەرد بىتت...))

كەبىرە ستەم لى كەراو كە تۆ لىت كەرد بى دىت ۋە قورئان
 خۇيىندەن كەت و مەردەگىرى ھەروەھا لە نوپۇزەكانىش
 مەردەگىرى و... دەدرىتە ئەو، زانايان دەلىن خۇيىندەن ۋە
 ھەر بىتتىك ((خەرفىك)) لە قورئاندا بەدە چاڭگە دەنوسرىت،
 بەلام لەناو نوپۇزدا ھەر بىتى بەسەد چاڭگە دەنوسرىت.

ئەمەش لە بەخشەندە خۇاى بەخشەندە كە بۆت بە
 تۇشۇ لە تەرازووت دادمىرىت.

جا كە قىيامەت دەستى پى كەرد ۋە شىستا ستەم وزۇردارى
 لەسەرت مابوو ئەو كاتە چاڭگە نوپۇزەكانت ھەلدەگىرى
 ھەروەھا لە پاداشتى زەكات ۋە جەجەگەشت... ھەروەھا
 لەھەممو عىبادەت ۋە خىرەكانت تەنھا يەك عىبادەت نەبى
 ئەویش ((پۇزۇۋە)) لەبەر ئەو ۋە خۇاى گەورە بۆ خۇاى

تەرخانى کردوو و بۇ خۆپەتى گە دەفەر موویت: تەنها
پۆزوو بۇ خۆمە ۱.

جا ئەگەر لەگەڵ بەندەيەك خراپە و ستەمت ھەبوو ئەو
ھەرگیز ناتوانپێ وناشێ لە پاداشتی پۆزوو وەكانت كەم
بكاتەود و ببات لەبەر ئەو خۆشەويست ﷺ فەر موویەتی:
(من صام رمضان ايمانا واحتسابا غفر له ما تقدم من
ذنبيه))

واتە: ھەرکەسیك پەمەزان بەپۆزوو بێ بە برپاوە بۇ
پەزما ئەندى خوا ئەو خەوى گەورە لەھەموو تاوانەکانى
پێشترى خۆش دەبێت.

جا ئەگەر بەراستى لە پەمەزان بەپۆزوو بى و پاداشتەكە
وەربگرى ئەو ھىچت لى كەم ناكړیتەو "ئەو ھش لە
بەخشنەدى خەوى بەخشنەمە".

((اذا صام العبد ابتعد عن النار... (وفي رواية)) سبعين
خريفا. (وفي رواية)) كما يبتعد طائر غراب فرح، خرج من
بيضته وظل يطير الى ان مات هرم)).

واتہ: ئەگەر بەئەدەيەك پوژنيك بەپوژوو بێ لە ئاگر هەفتا ساڵ
دوور دەکەیتەوه، لەریوايه تێکدا دەلی هەفتا ساڵ، ولەریوايه تێکدا
دەفەرمووی لە ئاگر دوور دەکەیتەوه هەر وهکو قەلە پەش کە
هێلکە کە ی دەتروکینی واز لە جوچکەکانی دەهینی و بەجی یان
دیلي بە فرین دەدات هەتا لە زۆر پیری دەمری لە دووری.

بۆ زانیین قەلە پەش تەمەنی درێژە تا (٦٠٠) ساڵ دەژی
ئەوهش بەلگەی دوورکەوتنەوهی پوژووگرە لە ئاگر، بە
ئیزنی خوا ی گەوره، بە قەد ئەوه قەلە پەش دوور دەکەوی،
هەروەها ئەوهش سەر سوپەینەرتر خوا ی گەوره بەپراستی
سیفەتیکی بە موسلمان دایە ئەویش تۆلەکانی نوێژدا وهکو
فریشتەت لی دی: نە دەخوی ونە دەخۆیەوه ونە سەرپێچی
لەو کاتەدا دەکە ی ونە دەخەوی و فەرمانی خوا جی بەجی
دەکە ی ئەوهش خاسیەتی فریشتەکانە کە ((چوار نیاز
و کردەوهی)).

هەندیک زانا سیفەتی فریشتەیان شیکردیتەوه:

﴿أُولِي أَرْحَمَةٍ مُّثْنَى وَثَلَاثَ وَرُبَاعٍ﴾ فاطر/۱.

واته: فریشته‌کان که خاوه‌نی چندان بائن، هه‌یانه دوو بائه
وسی بائه وچوار بائن.

نوپیژی به‌یانی و دوو پرکاتی سونه‌ته‌که یان شهو نوپیژ یان
سوننه‌ت یان ههر خه‌لاتیک وەکو نه‌ومیه که‌وا نوپیژگار
ببویته فریشته‌ی بالدار بووه به فریشته، دوو بالی هه‌یه
نه‌گەر نوپیژی نیوارمشت کرد وەکو نه‌و دهبیته نه‌و نازداره‌ی
که سی بالی هه‌یه و جا نه‌گەر نوپیژ چوار چوارت کرد، وەکو
نه‌م فریشته‌ی به‌سەر دی که چوار بالی هه‌یه واته
(فریشته‌ی چوار بال)).

نه‌مه‌ش له‌باره‌ی نوپیژ، وه‌لی خوای به‌خشنده له
به‌خشنده‌ی خو‌ی ده‌یه‌وئ بو ئوممه‌تی خوشه‌ویستی ﷺ
ده‌یه‌وئ مانگیکی ته‌واو بتکات به فریشته‌ی بالدار ههر
له‌زمرده‌ی به‌رمبه‌یانه‌وه هه‌تا ده‌گاته خۆرئاوا بوون نه
ده‌خو‌ی و نه‌ده‌خۆیه‌وه و نه‌سه‌رپیچی ده‌که‌ی و ههر نه‌ومنده
ده‌که‌ی که فه‌رمانت پیکراوه.

که وایه تو له و کاته ی فریشته ی له په رو مردگارت نزيك
 ده بییه وه، جا سوپاس گوزاری خوا بکه له سر به خشیني
 نیسلام وله سر فه زلی خوا بوټ، سر مرای نه وه ی
 تاوانه کانمان بو بهر ز دمیته وه نه ویش چاکه کانی بومان
 دادمبه زینن له فه رمایشتکی قودسیدا هاتیه خوی بالآ
 ده فه رموویت:

((اني والجن في نباء عظيم اخلق ليعبد غيري وارزق
 ويشكر غيري خيري الى العباد نازل، وشر العباد الي صاعد
 وهم يبتغضون الي بالمعاصي اهل ذكرى اهل شكري اهل
 طاعتي اهل محبتي اهل معصيتي لا اقنطهم من رحمتي من
 تاب منهم فانا حبيبهم ومن لم يتب فاطيبهم من جاءني
 منهم تائبا بلقيته من بعيد ومن ذهب منهم عاصيا ناديته
 من قريب الى اين تذهب؟ او وجدت ربا غيري ام وجدت
 رحیما سوی؟)).

واته: خوی گه وره ده فه رمووی: من و مروؤ و پهری له
 هه والیکي گه وره داین، ده یخولقینم وغه یری من ده پهرستی

وېژىۋى دەدەم سۇپاسگوزارى غەيرى مەن دەكەت، چاكەكانە بۇ
بەندەكان دادەبەزى وخرابەكانى بەندەكان بۇمەن سەر دەكەۋى،
خۇشەم دەۋىن بەلى خۇش بوون، ئەۋانىش بە تۈۋرە بوون لىم
سەرىتچى دەكەن يادكاران سۇپاسگوزارى مەن، گۈنراپەلەن
خۇشەۋىستانى مەن، سەرىتچىكارانە بى ئۈمىد ناكەم لە بەزەۋى
خۇم، ھەركەس لەۋان تۈبە بىكەت خۇشەۋىستى مەن، ھەر كەسەش
تۈبە نەكەت ھەر خۇم نۇشدارىم، ھەر كەس بە تۈبەۋە يىت لە
دۈۋرەۋە دىدارى دەكەم، ۋەھركەس لەۋان بە سەرىتچىۋە پروات
لە نىكەۋە بانكى دەكەم: بەرەۋە كۈي دەۋى؟ پەرۋەردىگارىكى
غەيرى مەن دۈزىتەۋە يان مېرەبانىكى بىجگە لەم؟.

ئايا لەم بۈنەۋەردە لە پەرۋەردىگارى بەندەكان كەس
مېرەبانىر ھەيە؟ ئەۋەش لە پەخمەتى خۇيەتى "كە بالاپە"
بەلى ئەم ھەموو ۋىستگە بەندەۋىتە ۋەم ھەموو درۈشمە
بەرزە زۆرە بۇمان ھەراھەم كەردىە كە مەۋۇ پىي بەرز
دەكەتەۋە تەنھا پۇژۇ نەبى بەراستى پۇژۇۋى بۇ خودى

خوایە ھەر خۆی پاداشتی دەداتەوہ. "خوایە گیان لە پۇژووہ وانمان بگێری".

تەمەرەى دووہم: ئەم بەشە بریتىيە لە: ئایا فەرمانەکان لەسەر خۆشەويستی دامەزراون یان خۆشەويستی وا لە بەندە دەکات کەوا فەرمانەکان بە دلیکی گوشادەوہ وەر بگێرێ، ورکیش وای لە بەندە دەکات کەوا فەرمان قەبوڵ نەکات؟

نموونە کۆرەکەت تۆی خۆش دەوێ، تۆش ئەوت خۆش دەوێ، ھەر فەرمانیکی پێ بکەى ئەوہ بەخەپالیکی ئاسودە جێ بەجی دەکات، بەلام ئەگەر کۆرپکی لاسار وگۆپراپەل نەبوو گومانى جى لى دەکەى بیکات؟ چۆن لێی رادەبینی؟

وہ لāmەکەى: کۆرە لاسارەکە وا ھەست دەکات کە فەرمانەکەت ھىچ وپوچە، لە دلی ناخۆشە ولە بەر دلی گرانە، کەواتە ناتوانی جێ بەجی بکات، ھەر وہا سەرپێچی کارانیش ھەر بەو شیۆمن پێی دەلێی: کاکە ئەوہ ھەرپامە، نەزەر ھەرپامە، غەیبەت ھەرپامە، ئەگەر بە درێزای شەوگار شەو نخونی بکەى بۆ گۆیدانە گۆرانى وکلیب ھەرپامە

ودروست نيه... وهلى گوپت بۇ ناگري وگوپرايهلى لهسەرى
قورس دەبى، چونكه حەق تالە وئالۆزه لهسەرى، بەلام
ئەگەر تۆبەى کرد هەمووى دەگورئ.

كەسێك دەيگوت: بىست سالى تەمەنم هەر هەوئەم دەدا
لهسەر نوپژو عىبادەت خۆم رابىنم نەمتوانى "واتە
عىبادەت لهسەر دلێ گران بوو" پاشان بىست سالى دیکە
ويستم واز له نوپژ بهينم نەمتوانى! واتە کاتێک پابەند بوو
به ((خۆشەويستی)) هەر که کهوتە ناو نوپژ ولهسەرى
دامەزرا ولهدل ودهرونى جیگیر بوو دلێ ناوى واز لى بهينى.

لهبەر ئەوه سەرنج بدەنە ووشە شیرینەکهى خۆشەويست
ﷺ لهبەسەر هاتى ((تائيف)) دەیفەرموو: خەلکى تائيف به
شیوهیهکی نائاسای که رپژى میوان بگرن، منداڵ و خەلکى
نەفامیان هاندا وخۆشەويستمان ﷺ زۆر بهبى شەرمى بەرد
باران کرد وههتا خوین له قاچەکانى پیرۆزى دەچۆرايهوه
سەر زهوى، جا لهو کاتەى چوووه ژپر سیبەرى باخێک به

بەئى ئەمەيە خۆشەويستى راستەقىنە وزۆر جارىش ئەم
نزايەى دەققەرموو:

((اللهم اني اسألك حبك وحب من أحبك وحب عمل
يقربني الى حبك)).

واتە: خوايە گيان داواى خۆشەويستىت دەگەم
وخۆشەويستى گەسەك كە تۆى خۆش ويست بى
وخۆشەويستى ھەركارىك كە لەخۆشەويستى تۆم نزيك
كاتەو.

بەئى ئەمەيە خۆشەويستى راستەقىنە ئەگەر لە دلى
بەندەدا جيگير بوو، جا گوپرايەلى لەسەر دلى ناسان دەبى،
بەبەلگەى:

يەگەم: رۆزى پەمەزان تۆ لەداواى مامۆستايەك
پادەووستى وھەشت سەعات نوپژ دەكەى، يان بيست سەعات
وزياتر وپەنگە كەمتر لەوانەيە سەخت بى لە رۆزى دووھەم
نارام دەگرى كەمىك بارەكە سوكتەر دەبى ولە دە شەو

ورپۇزەكانى كۆتايى رەمەزان شەو نوپۇز دەكەى ولەوانەيە
 جزمىك يان دووجزم قورئانيش بخوئنى ولەوانە سى
 جزميش... ھەرومھا لە مزگەوتيش دەمىنيئەو و دەبىنى لە
 عىبادەت سوكترى و كەمترىش دەخەوى وتام و چىزىش لە
 عىبادەت پتر دەكەى، لەبەر ئەوەى خۆشەويستىەك ناو دلى
 تەنيوى... ھەروا ھاوەلانىش بەم جۆرە بوون، سال ھەموو لە
 لايان رەمەزان بوو، ئەگەر بەناو مەدينە دا رەت باى گوپت
 لە نوزەى مائەكان دەبوو "خوا لىيان رازى بى" ھەروەكو
 وىزەى ھەنگ لە قورئان خوئىندن وشەو نوپۇزدا بوون...
 بەلام لە رەمەزان جا ئەو ھەستە ئىمانىيە لای ئىمەش ھىشتا
 پتر دەبى، چونكە لە خواى بالا نزيكتر دەبنەو... برايانى
 موسلمان: بەراستى ئايىنەكەمان مەزن و پىرپۇزە چونكە ئەم
 رپۇ رەسمانە دنيا و دواى دەگرتەو، تۆ لەسايەى ئىسلامدا
 كارى دنياى دەكەى، بەلام ئەگەر نىيەت و نىيازى دلت بۆ خوا
 بى ئەو پاداشتى لەسەر و مردەگىرى ولەلايەن خوا بەچاكە
 بۆت دەنوسرى... جا ئەو كەسەى كە لە تاومرى ھرۆكە خانە

چاودپیری فرۆکه خانە کە دەکات، چاودپیری هەل فرپن
 و هە ئنیشتنە مەوی فرۆکه کان کۆنترۆل دەکات،.. پێی دەلێن:
 ئەگەر کاتە کەت کەوتە کاتی نوێژی هەینی ئەو هەچ نەنگی
 نیە "بە نومییدی خوا" چونکە تۆ چاودپیری پارێزگاری لە
 ژبانی خەلکی دەکەوی، جا ئەگەر بە نیازێکی پاک بۆ خوا ئەو
 کارەت کرد ئەو تۆ پاداشت و خیرت لای خوا بۆ دەنوسری
 هەتا بەردەوام بی...

هەر وەها ئەو نوشارەوی کە لە نەخۆشخانە دایەو دەلێ:
 من چاودپیری نەخۆشی شەرو لێ فەوماوی گرتە کان
 و پرووداوە کان دەکەم یان... ژنیەک کە منداڵی دەبی یان
 مەرۆفێک لە تەنگە تاوی دلدا دەنالێنی، پزیشکە کە لەبەر
 خزمەتی ئەمانە ناتوانی بەشداری تەراویح بکات، ئێمە پێی
 دەلێین: ئەگەر مەبەستت لەو کارەدا کە دەیکەوی پاداشت
 و کڕیی خوا بی، چونکە هەر کەسێک مەرۆفێک لەمردن رزگار
 بکات وەک ئەو کەسە یە کە هەموو دنیای رزگار کردبی،
 هەر وەها ئەگەر هەر کەسێک یەکیەک بکوژی وەک ئەو

که سهیه که هه موو مروفایه تی کوشتبی... جا کاتیك تو
 پیداویستی خه لکی جی به جی دهکە ی و خزمەت دهکە ی
 تەندروستیان و دەپاریزی ئەو کارمەت ئەرکیکی پیروژ و واجبه
 به لām نوپژی تەراویح سوننەتە، فەرز پێش سوننەت
 دهکەو، بۆیه هاوێلان بهم شارمزاویه کاریان دهکرد تا دنیا
 و دواییان ناوێدان کردووه و قاچه کاریان له سەر زمو ی بوو،
 به لām دڵه کاریان له تاقی ئاسمان بوو، هەر به عیبادهتی و ورد
 پانه دهوستان "هەر چهنده ئەو هوش لای خوا به" به پشٹیوانی
 خوا ئەویش گهورهیه، به لām ئەوان وا له ئایین حالی
 نه ببوون که تهسک و تهنگی بکه نهوه ههروهکو هه ندیک
 وایتی دهگهن...

جا به راستی پهمهزان هه ئیکی زێڕینه که سه رمان لی
 دمهاتهوه بۆ ئەو دی بهو گیان و تیگه پشتنه وه پێشوازی لی
 بکه ین به شیوازیکی شیرین "به پشٹیوانی خوی گه وره".

برایان: بەپاستی ڕەمەزانی جاران لای پێشینە بەپێژەکان
و هەکو ئەم ڕەمەزانی ئێستا نەبوو، گرتەکەش لەخۆمانە
نەك لە ڕەمەزان چونکە خۆی گەورە دەفەر موو پێت:
﴿إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ
يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ التوبة/۳۶.

واتە: بێ گومان ژمارەی مانگەکان لای خوا دوازدە مانگە،
لەکتیی خوادا لە ((لوح المحفوظ)) دیاری کراوە، هەر لەو
پۆژەوه کە ئاسمانەکان وزەوی دروست کردووه، چوار مانگی
بەجەرام داناوه نابی جەنگی تێدا بکری. ((ت. ئاسان)).

خۆ کات وزەمان و پۆژگار نەگۆڕاوه وەلی خەلکی خۆیان
گۆڕاينە، خەلک جوێرێکن لە بونەوهر، جا فەریشتەکان لەو
بەرزترن و ئازەلەکانیش لەو نەزترن، واتە مەرووف لە بازنەوی
نیوان هەر دوو لادایە فەریشتەکان بەرزترن چونکە
سەرپێچی ناکەن و ئازەلەیش لەو نەزترن چونکە خۆی
گەورە ڕاینەسپاردینە بۆ پەستن، گوێڕایەلی خواپە هەرچۆن

بەيت ((بەخۇشى بى يان ترشى)) ھەرۈەكو بەدپەيئاننى زەھرى
وئاسمانەكان:

﴿ قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴾ فصلت/۱۱.

ۋاتە: ئاسمانەكان وزەھرى خىرا گوتيان مەكەجى تۆين وچۇن
دەفەرموۋى ۋادەكەين. ((ت. ئاسان)).

جا مەرۇف بە عىبادەتى لەدەھرى ئەم دروشمانە بەرز
دەبىتەۋە بەرەۋ پەيپەرەۋكارى وگەردەى جوانكارى لە ژيانىدا
بۇ نەۋنە: ئەگەر دىتت ژنەكەت لە پەمەزاندا زماڭ
شېرىن وقسە خۇش دەبىت، ولەناۋ دلتدا خۇشەۋىست دەبى،
لاى پەزا سوۋك دەبى وسوپاسى دەكەى ئەگەر شتېكت بۇ
بكا... ھەرۈەھا خىزانەكەت دەلى: سوپاس بۇ ئەۋ خۋايە كە
پەمەزانى پى بەخشىن كە بوۋە ماپەى خۇش بەختى
وسروشت چاكى مېردەكەم.

ھەرۈەھا پەمەزان ھات و ژنەكەت پروۋى خۇش دەكات
لەبەرانبەرت ۋەسۆز وميەرەبان دەبى لەگەل خۇت

ورڻ لاهڪانٽ، وای لی ھاتووه بهسھرت دا ناڦیرڙینی لھناو ماڻدا
 "لہبھر ھھر ھویہڪ" ٺھوڪاتھ: دھڻی سوپاس بڙ خوا ڪھ
 رھمھزانی پی بہخشیوین وژنھڪھم تییدا گوڙاوه وٻوویتھ
 فریشتھپھکی پاڪ وقسھای لھگھڻم خوش بووھو بهسھرمدا
 ھاوار ناڪات ونھرم وٺیان وروو خوش بوو لھگھڻمدا بهھوی
 ھاتنی مانگی رھمھزانی پیروڙ.

ھمروھھا خاوھن کار وکارگھکانیش ڪھ کریکار لایان ئیش
 دھڪھن وٺیان کارمھند دھست پاڪ دھبی لھخوا دھترسی، دھڻی:
 بهخوا ھیچ شتیڪ بڙ خۆم به ھلال نازانم تھنھا ٺھوھ نہبی
 ڪھ مافي خۆمھ ئیشی بڙ دھڪھم. .

جا منیش خۆم لھ پارھو سامانی ٺھو ڪھسھ دھپاریڙم ڪھ
 ئیش لھلای دھڪھم، جا ٺھو ڪاتھ خاوھن کارمڪھ پڙ بھدل
 سوپاسی پھروھردگاری دھڪات ودھڻی: سوپاس بڙ ٺھو خواپھای
 ڪھ رھمھزانی پی بہخشین وٺیمھشی ڪردھ موسلمان ڪھ به
 رڙوو دھبین، بهو شیومیھ کارمھندمڪھ بهروھ ٺھو پاکیھ
 دھگوڙی...ھمروھھا کارمھندمڪھ ڪھ خاوھن کارمڪھ دھبینی

دلى پى دەسووتى وړپړزى دهگرى لای خوښه ويست بووه
تهوځه لاهه گهل دمکا وله پرووى پيدمهکنى ودلى به حالى
دهسووتى گلهى وگازاندهى گوئ لى دهگریت...

بهو شپوه به پرستشەگان وبه ندایه تیه کان ناو پته یه کتر
دهبن له ژيانى موسلمانان دا، جا موسلمان به چاوى خوئ
دهبینى که دروشمه کانى خواى گه وره چوئنن چوئن نه م
په پامه خه لکی له چه قبه ستنى دنيا به روه به رفراوانى دوا
رۆژ دهگورئ.

نهمه ش (رهبیعی کورى عامره) کاتیک چووه لای رۆسته م
سه رکرده ی فارسه کان که رۆسته م لى پرسى: نه ویش
وه لاهه که ی زور سهر سور هینهر بوو، رۆسته م بهو هه موو
دهسه لات وسامان وگاوری وبه ندانه ی ناگری خوئ پى گوت:
نه ی پى په تی چ شتیک توى هینایه ئیره؟ ههر په که و
ده دینارتان ددهمى وله کیندمر هاتینه برۆنه وه!!

رهبیعی وه لاهى دایه وه: بیگومان خوا ئیمه ی به
پیغه مبه ریک ﷺ شاد کردوه بو نه وه ی به نده کان

لەبەندايەتى بەندەن پرگار بکەين بۆ بەندايەتى
پەرورەدگارى بەندەگان، وخەلکى لە ستمى ئايىنەگان
دەرباز بکەين بەرەو دادپەرورە ئىسلامەتى، وخەلکى
لەتەنگانەى دنیا بەرەو بەرفراوانى دوا پۆز پرگار بکەين.

يان (تاریقى کوپى زیاد) که پیغمبەرى خوا ﷺ ناردى
بۆ پرگار کردنى ئەندەلوس، که نیردمکەى چووه لای
رۆستم گوتیان: پۆ پەسى میواندارى ئەو کەسەى که بێتە
بەر دەستى پاشاکەمان پیویستە بچەمیتهوه سەر شۆرکا، که
لەلای سەرکردەى موسلمانان هاتى، بەلام ئەو پیاوه
موسلمانەى که تاریق ناردبووى نەپویست سەر شۆرکا گوتى:
نا، نا بۆ هیچ کەس ناچەمیتهوه تەنها بۆ خواى ئاسمانەگان
وزەوى نەبیت^۱ سەر شۆر ناکەم.

^۱ بەداخەوه لەم سەردەمەى ئیمەدا لە فەلسەفە و پەندەسەلاتى خۆمان
پەنگە هەیه بۆین چ زیانى پێ دەگەشت ئەگەر سەرى شۆر بکات، چ
گرنگى تەندايە خۆ چەماندەنەومیه نەک رکوع بردن؟... بەلام پیاوکه
سەرى شۆر نەکرد! بەلام ئەم قارەمانە موسلمانە لەو فەلسەفەیهى ئەم

جا دەست وپپۈمەندى پاشاكە گۈتياڭ: تەگبىرىڭكى باشمان
پېيە ئەۋىش ئەۋەپە با دەرگاىەكى نەۋى لە كۆشكەكەت
بەپنەۋە بۇ ئەۋەدى كە ئەۋ پىاۋە ھاتە لات خۇى
بەپمىنىتەۋە بە ناچارى سەرى شۇر بىكات، پاشاكە گۈتى:
بەپاستى تەگبىرىڭكى چاكە، جا كە بەپانى كابرانى مۇسلمانىان
ھىنا ئەۋ دەرگاىەدى دىت لە كۆشكەكە تىگەپشت، ئەۋجا
دانىشت ۋەھردوۋ قاچى بەرەۋ رۈۋى پاشا دېڭز كىرد، ئەۋجا
لە دەرگا كە خۇى خشانىد پاشان قىت ھەستائە، گۈتى: ئەمەن

سەردەمەمان نەپخۇيىد بوۋ، ھەلۈپتى بىرپىزى ئەۋ ئافرەتە مۇسلمانە
ئەلمانىم بىر دىتەۋە كە دوۋ سالى پىش ئىستا پىرسىارىڭكى سەپىرى
لېكىردىم، گۈتى: سى كۆپم ھەپە قارەمانى گەمەى (جۆردىن) لەسەر ئاستى
ئەلماناى) ئەۋ ژنەش مۇسلمان بوۋ دەپزانى ركۈع تەنھا بۇ خوا دەپى...
گۈتى: ئاىا ئەگەر كۆپەكەم لە گۆرەپانى (جۆردىن) لەسەرەتەى سارىيەكە
بەپمىنەۋەن ئاىا ئەم خۇ چەمانەنەۋەپە بۇ غەپىرى خوا دادەنرى،
پاشان گۈتى: ئەگەر ئەۋ چەمانەۋەپە بۇ غەپىرى خوا بىت ئەۋە
قەدەغەپان دەكەم لە يارىمەكەش، چۈنكە ئىمە بېجەكە لەخوا سەمر بۇ
كەس شۇر ناكەپىن، چۈنكە ئاپىنە داۋاى سەمر بىر زىمان لى دەكات.

بىجگە لەخوای پەرورەدگارى جىھانىيان بۆكەس
ناچەمىمەوہ.^۲

يان ئەم ھاوہلە بەرئزە کاتىك سەرکردهى ناگر پەرستە
فارسەکان، خۆلى لەسەر سەرى دانا وھاوہلەکانى زۆر توورە
بوون وگوتيان: ئەوہ پاومرى خۆشەويستە ﷺ ئەو کابرايە
خۆل بەسەريدا دەکات؟

جا پياوہکە پى کەنى وگوتى: بە کردەوہى خۆى خاکی
باب وباپىرانى دۆراند وبۆ ئىمەى بەجىھىشت، پاشاکە پىی
گوت: لىت خۆش نابم ولە ھاوہلەکانت خۆش نابم ھەتا
سەرم ماچ نەکەى، جا ئەم ھاوہلە ھەستاوسەرى ماچ کرد.

جا کە ھاتنەوہ مەدينە عومەرى کورى خەتتاب ﷺ
بەرانبەر ھەموو خەلکى ھەستا وسەرى ئەو قارەمانەى ماچ

^۲ سەرنج بدە ئەم پەيامە بەرزە بکە کە لە دلى بەندەيەک جىگىر-بووہ
جى کرد (سەرى شۆرئەکرد) ھەر لەبەر ئەوہيە پۇژ ئاواپيەکان لە
موسلمانان دەترسن وخۆيان لى لادەدەن وبەنھيى پيلانيان بۆ
دادەنن.

کرد وفہر مووی: دمبا ھہ موومان سہری ئەم یاومرہ بہ پڑزہ
ماچ بکہین، چونکہ بہو کارہی کہ کردی موسلمانانی لہ دیلی
پزگار کرد.

بہ ئی ئەوھا خوا پەرستی ودروشمہکانی دلی بہندہکان
نہوھا نیسلامہتی لہ دلی خەلکی دا دروست دہکەن بہلام
نہدی عیبادەتہکان لہم پۆزگارہ چ لہدلی بہندہکان دروست
دہکەن؟ وہلامہکەہی : ئەگەر مانگی پرمەزان لہ پۆزوو گرتن
گۆری بی بۆ مانگی خواردن ونەوس خەلکی لہو کاتانہدا
دەمینێ دارووخان بۆ بہیانی وەکو ئەوہی گرانیہکی قورس
بہسەر موسلمانان ہاتبی، ئەگەر ئەو خەلکە لہ پرمەزاندا لہ
بازاردا ببینی حالیانہ چۆنہ سەرت سور دەمینێ دەستہ
پاچہ دادەمینێ ودەلێی: مانگی پرمەزان خەلکی چ دەخۆن؟

جا چ سودیک لہ زۆر خواردن ھەبہ ومانگی پرمەزان
(ئەگەر ببیتہ مانگی ورگ زل کردن)) ئەم قسەبەش ھەموو
سائیک لہ پرمەزان دووبارہ دہگوتریتہوہ، بہلام زۆربہی
موسلمانان تەنہا ئەو کەسہ نہبی کہ خوا پرحمی پی کرد

هەموو دوو گوێیان هەیه وگوێ دەگرن بەلام دەچیتە گۆیهك
ولهوی دیکە دەردەچێ ((تەقەیی سەریان دێ)).

لەخوا دەپارێمەوه که لەم ئایینە تیمان بگەیهنێ وله
نەزانی فیڕمان بکات وله نەقامی پرزگارمان بکات

خوایه‌گیان پەیا‌دارمان بکه.. ئامین

ئێتر سوپاس وستایش بۆ پەرۆ‌م‌ردگاری جیهانیان

والحمد لله رب العالمين
ربنا تقبل منا أنك أنت السميع العليم

